

Afsnit 4.4 Tavshedspligt

Fortrolige oplysninger, lukkede udvalgsmøder og overtrædelse af tavshedspligt

4.4 Tavshedspligt

De oplysninger, som Folketinget modtager fra ministre og andre, er som regel ikke fortrolige. Men det sker dog, at en minister giver fortrolige oplysninger til Folketinget, navnlig i forbindelse med den del af Folketingets virksomhed, som består i at føre kontrol med regeringen. I praksis opstår situationen ofte, ved at udvalget har stillet et spørgsmål til en minister, som det er svært at besvare fyldestgørende uden at give oplysninger, som er fortrolige.

Derimod giver lovgivningsarbejdet sjældent anledning til, at Folketinget modtager fortrolige oplysninger fra en minister. Dog giver Udlændinge- og Integrationsministeriet regelmæssigt fortrolige oplysninger til Folketingets Indfødsretsudvalg om personer, der har ansøgt om dansk statsborgerskab, da udvalget skal bruge oplysningerne ved behandlingen af de lovforslag, hvor der gives dansk statsborgerskab til bestemte personer.

Når en minister sender et fortroligt dokument til Folketinget, er det som regel et af Folketingets udvalg, som modtager dokumentet. Ministeren bør vejlede udvalget om, at dokumentet efter ministerens opfattelse indeholder fortrolige oplysninger, men i princippet kan ministeren ikke pålægge Folketinget (udvalget) at behandle dokumentet som fortroligt, da en minister som udgangspunkt ikke har beføjelse til at give Folketinget tjenesteordre. I praksis følger Folketingets udvalg dog altid vejledningen fra ministeren. Hvis udvalget er i tvivl om, hvorvidt hele dokumentet er fortroligt eller kun dele af det er fortroligt, kan det anmode ministeren om en nærmere vejledning.

Der gælder enkelte undtagelser fra reglen om, at en minister ikke kan pålægge Folketinget og dets udvalg at behandle bestemte dokumenter eller oplysninger som fortrolige. Det fremgår således af § 4 i loven om Det Udenrigspolitiske Nævn, at vedkommende minister eller formanden for nævnet kan pålægge folketingsmedlemmer eller andre tavshedspligt med hensyn til de oplysninger, som fremkommer i nævnet. Ifølge undergrundslovens § 6, stk. 2, gælder der en tilsvarende regel for Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget, når den relevante minister forelægger en sag for udvalget om tilladelse til efterforskning og indvinding af råstoffer i undergrunden. Endvidere kan der ifølge § 4 e, stk. 1, i lov om Energinet være visse af Energinets projekter, der skal forelægges Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget, og som kan indeholde fortrolige oplysninger, som udvalgets medlemmer ikke uberettiget må videregive. For Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne gælder der en ubetinget tavshedspligt, da det er fastsat i § 5 i lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester, at udvalgets medlemmer og sekretær er forpligtede til at bevare tavshed om, hvad de erfarer i udvalget.

Bortset fra disse særlige tilfælde må spørgsmålet om, hvorvidt en oplysning er fortrolig, afgøres efter lovgivningens almindelige regler og principper om tavshedspligt. I den forbindelse har navnlig forvaltningslovens § 27 betydning, da denne bestemmelse indeholder en række af de hensyn, som kan føre til, at en oplysning er fortrolig. Bestemmelsen er dog ikke udtømmende. Selv om forvaltningsloven ikke gælder for Folketinget, vil bestemmelsen alligevel have betydelig værdi som rettesnor for bedømmelsen af, om en oplysning er fortrolig.

Om dokumenters fortrolighed henvises til de regler, som Præsidiets har fastsat om adgangen til Folketingets parlamentariske dokumenter m.v. Reglerne er optrykt som bilag 1 til håndbogen.

Tavshedspligt under lukkede udvalgsmøder

Spørgsmålet om tavshedspligt opstår ofte i forbindelse med lukkede udvalgsmøder. På dette område gælder der nogle særlige regler, som kortfattet er gengivet i FFO, § 8, stk. 7. Et udvalg kan efter reglerne beslutte, at udvalgets medlemmer må informere offentligheden om konkrete forhandlinger, som har fundet sted bag lukkede døre i udvalget. Men hvis udvalget ikke har truffet en sådan beslutning, er forhandlingerne i lukkede udvalgsmøder fortrolige, og folketingsmedlemmer, ministre og embedsmænd må ikke referere over for andre, hvad der er blevet sagt under forhandlingerne i udvalget. Det er altså ikke tilladt at referere de synspunkter, vurderinger og argumenter, som andre udvalgsmedlemmer eller ministeren har fremført på udvalgets møde.

Forbuddet mod at referere fra lukkede udvalgsmøder er dog begrænset på forskellige måder (se betænkning og indstilling nr. B 141 af 7. maj 1999 om ændring af forretningsorden for Folketinget (Forbedret lovkvalitet og revision af spørgetimen)). Der er således ikke noget til hinder for, at en mødedeltager efter et lukket møde i udvalget refererer – f.eks. over for pressen – hvad vedkommende selv har sagt på mødet. Det accepteres også som udgangspunkt, at et udvalgsmedlem refererer udvalgets forhandlinger over for sin folketingsgruppe.

Faktuelle oplysninger, der er fremkommet under et udvalgsmøde, er – til forskel fra indholdet af forhandlingerne under mødet – heller ikke undergivet tavshedspligt, medmindre de er omfattet af lovgivningens øvrige regler om tavshedspligt. Som faktuelle oplysninger regnes bl.a. oplysninger om en sags faktiske omstændigheder, herunder f.eks. beskrivelse af hændelsesforløb, resultater af undersøgelser og økonomiske opgørelser, ligesom visse oplysninger om udvalgets behandling af en sag kan have karakter af faktuelle oplysninger. Det gælder f.eks. oplysninger om, hvilke medlemmer og andre der har deltaget i udvalgets behandling af en bestemt sag, der altså ikke er omfattet af tavshedspligten. Udvalgssekretariatet registrerer dog efter mangeårig praksis ikke, hvilke udvalgsmedlemmer der deltager i konkrete udvalgsmøder.

Af de enkelte punkter på en udvalgsdagsorden fremgår det ofte, hvilke emner der skal drøftes på mødet, og dagsordenspunkter vil ofte være tilknyttet relevante offentligt tilgængelige udvalgsdokumenter, som medlemmerne frit kan referere fra. Men hvis emnet for mødet i sig selv er underlagt fortrolighed, f.eks. fordi anledningen til mødet har været en fortrolig mundtlig orientering fra en minister, vil også denne faktuelle oplysning om mødets tema være fortrolig.

Langt de fleste beslutninger i et udvalg træffes uden afstemning. Det betyder i praksis, at udvalgsformanden på baggrund af mundtlige tilkendegivelser fra de tilstedeværende udvalgsmedlemmer konkluderer, hvilken beslutning der er opbakning til i udvalget. I forbindelse med en sådan almindeligt forekommende beslutningsproces vil et udvalgsmedlem som udgangspunkt kunne referere, hvad udvalget har besluttet, da dette er en faktuel oplysning. Udvalgsmedlemmet vil også kunne referere over for udenforstående, hvordan medlemmet selv har forholdt sig til den sag, der er truffet beslutning om, men ikke, hvordan andre udvalgsmedlemmer har forholdt sig under mødet, da dette må karakteriseres som en del af udvalgets forhandlinger.

Hvis der har været afholdt en egentlig afstemning i udvalget, hvad der i praksis yderst sjældent forekommer, kan udfaldet af afstemningen med angivelse af, hvilke medlemmer der har stemt henholdsvis for og imod en bestemt beslutning, derimod som udgangspunkt heller ikke anses for fortrolig. Visse typer af afstemninger og udfaldet af dem kan dog i sig selv være omfattet af tavshedspligten, f.eks. når Indfødsretsudvalget tager stilling til konkrete dispensationssager, som udvalget er blevet orienteret om i fortrolighed.

Rækkevidden af tavshedspligten under lukkede udvalgsmøder kan ofte give anledning til tvivl, og grænserne mellem, hvad der er rent faktuelle oplysninger, og hvad der er en gengivelse af forhandlingerne under et møde, kan være svære at trække. I tvivlstilfælde kan udvalgsmedlemmerne under et lukket møde med ministeren bede ministeren om at klargøre, hvilke af de oplysninger, ministeren har givet på mødet, ministeren betragter som fortrolige. Et udvalgsmedlem, der er i tvivl om rækkevidden af tavshedspligten, kan også søge vejledning hos udvalgssekretæren.

Udvalgene har mulighed for at holde åbne udvalgsmøder, der som hovedregel tv-transmitteres, og hvor der er adgang for offentligheden. Det er tilladt at referere, hvad der er blevet sagt under et åbent udvalgsmøde. Derfor må der ikke under åbne udvalgsmøder gives eller henvises til fortrolige oplysninger.

Overtrædelse af tavshedspligten

Overtrædelse af tavshedspligten kan efter omstændighederne straffes efter bestemmelserne i straffelovens 16. kapitel. Hvis tavshedspligten er brudt ved at videregive fortrolige oplysninger fra et lukket udvalgsmøde, kan det straffes efter straffelovens § 129. Der bliver dog ikke rejst straffesag ved domstolene, før politiet og anklagemyndigheden har efterforsket sagen og vurderet, at der er grundlag for at gennemføre en straffesag. Politiet kan indlede en efterforskning på baggrund af en anmeldelse, herunder fra den minister, der har givet Folketinget den fortrolige oplysning, en myndighed eller en borger.

Der har kun været ganske få straffesager, som har drejet sig om tavshedspligt i forbindelse med arbejdet i Folketinget.

Den seneste straffesag om tavshedspligt drejede sig om fem folketingsmedlemmer, der i 1984 offentliggjorde to fortrolige redegørelser fra det daværende Monopoldirektorat om to bestemte brancher inden for industrien. Industriministeren havde sendt de to redegørelser til Erhvervsudvalget, og ministeren havde i den forbindelse gjort opmærksom på, at redegørelserne var fortrolige, og samtidig anmodet om, at udvalget også behandlede dem som fortrolige. Under en folketingsdebat forsøgte to folketingsgrupper at få vedtaget en dagsorden (folketingsvedtagelse), hvor Folketinget henstillede til regeringen at offentliggøre redegørelserne. Dagsordenen blev ikke vedtaget, men senere samme dag udsendte de fem folketingsmedlemmer en pressemeddelelse om, at de ville offentliggøre redegørelserne. I alt blev der udleveret ca. 150 eksemplarer af redegørelserne til interesserede. De pågældende folketingsmedlemmer blev hver idømt 50 dagbøder a 100 kr.

